

GÁDOROSI HÍRADÓ

2021. augusztus

Havilap

XXVII. évfolyam 8. szám

60 Ft

Augusztus 20. - Szent István napja, magyar államalapítás napja

Minden év augusztus 20-án a magyarság Szent István királyra és a keresztény magyar állam megalapítására emlékezik. Mária Terézia 1771-ben országos ünneppé nyilvánította I. István király temetésének és szentté avatásának évfordulóját. Első alkalommal 1818-ban rendeztek ünnepélyes körmenetet Szent István jobbjának a tiszteletére. Az 1848-as szabadságharc után hosszú ideig nem tarthatták meg az ünnepet, de a kiegyezést követően fokozatosan visszanyerte korábbi státusát, és 1945-ig a nemzeti ünnepek közé tartozott. A kommunista rendszer számára vallási és nemzeti tartalma miatt nem volt vállalható, ezért az új kenyér ünnepének nevezték el, ekkor sütnék először kenyeret a frissen őrölt lisztből. 1949-től az alkotmány napjaként ünnepeltük, viszont a rendszerváltozás óta, 1989-től ismét a régi tradíciók szerint rendezik meg a Szent Jobb-körmenetet, és körbe viszik a fővároson a szent ereklyét.

Az első szabad választásokon létrejött Magyar Országgyűlés 1991. március 5-i döntése Szent István napját a Magyar Köztársaság hivatalos állami ünnepének nyilvánította. Magas állami kitüntetések adnak át és sor kerül a protokolláris és diplomáciai kapcsolatokban szokásos érintkezésekre is. Régen nem fűződtek különösebb szokások Szent István napjához. Egyes vidékeken ekkor rendezték meg az aratási felvonulást. A kalászköböl font koszorúval a templomhoz vonultak, ahol imával adtak hálát, hogy az aratási munkákat befejezték. Néhol úgy tartják, hogy István napkor költöznek el a gólyák melegebb vidékekre. Általános megfigyelés szerint, amilyen az idő ezen a napon, olyan lesz 40 napig. Ha jó az idő Istvánkor, bőséges lesz a gyümölcsstermés. Ha rossz idő járja, nem számíthatunk jó termésre.

Forrás: Internet

KEDVÉS ZENE SZERETŐ KÖZÖNSÉG!

**SZERETETTEL VÁRJUK ÖNÖKET 2021. AUGUSZTUS 21-ÉN
SZOMBATON 18 ÓRAI KEZDETTTEL A GÁDOROSI
KISBOLDOGÁSSZONY RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOMBÁ
VAJDA JÚLIA, A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ ÖRÖKÖS
TAGJA, ÉNEKMŰVÉSZ HANGVERSENYÉRE.**

A MŰSOR INGYENES.

**GÁDOROS NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
KISBOLDOGÁSSZONY RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIA**

HAZÁNK LEGERŐSEBB EMBEREI CSAPTAK ÖSSZE GÁDOROSON

Gajdács Pál pal.gajdacs@partner.mediaworks.hu

Nem kevesebb, mint tizenöt és fél hónapot vártak a szervezők arra, hogy végre megrendezhessék Gádoroson a HSMA Kamionhúzó Liga első fordulóját. A koronavírus-járvány – mint oly sok minden mást – itt is átírta a terveket, hiszen e sportág már tavaly bemutatkozott volna Gádoroson, de éppen a verseny idején ütött be a járvány.

Nagyon boldogok a Gádorosi szervezők, hogy ha több mint egy éves késéssel is, de elhozhatták a településre ezt a látványos, különleges erősemer sportágot.

Négy kategóriában, Openben, könnyűsúlyban, a 35 év felettieknek Mastersban és a hölgyeknek Girlpowerben írták ki a versenyt.

Voltak átfedések is, néhány próbálkozó több kategóriában is felmérhette képességeit. A huszonöt versenyző a 7,5 tonnás kamionokat állva hámmal és ülve magukhoz kötéssel is húzta. Sokan nem is feltétlenül a győzelemért, sokkal inkább a verseny örömeért indultak el a viadalon.

Elszánt tekintetek még a verseny előtt /Fotók: Imre György/

– Nagyon jól sikerült a kamionhúzó liga első fordulója, jó volt a mezőny, nem túlzás, ha azt mondom, hogy a kamionhúzás hazai elitje vendégszerепelt Gádoroson. Nagy volt a lelkesedés – adott helyzetképet a helyi szervező, Simondán Vilmos. – A versenyzők tényleg az ország minden szegletéből érkeztek, így megyénkből Battonyáról és Gyuláról, és örömünkre voltak helyi indulók is, így a huszonnégy éves Szabó Dávid, valamint a még nála is fiatalabb, tizenkilenc esztendőes Hegedűs Zsigmond. Plusz programként jelent meg a kínálatban az épített autók bemutatása. Több új tehetséggel is találkozhattunk, az Openben indult egy tizenhét éves fiatalember is, de kellemes színfoltot jelentett a Hernádról érkező Balogh Nikolett, aki végül holtversenyben második lett. Simondán Vilmos kiemelte, hogy nagy összefogás kellett ahhoz, hogy tető alá hozzák a rendezvényt.

– Hálás köszönettel tartozom mindenkinek, aki bármilyen módon is segítette a verseny létrejöttét, azoknak is, akik elhozták az épített autóikat, színesítve ezzel a programot, a támogatóknak és az árusoknak is, akik kiszolgálták a kilátogató közel négyszáz érdeklődőt.

HAZÁNK LEGERŐSEBB EMBEREI CSAPTAK ÖSSZE GÁDOROSON

Meg kell még említenem Nagy Zsolt Joe nevét, aki időmérőként nagy segítséget nyújtott a verseny zökkenőmentes lebonyolításában.

Szurkolásban nem volt hiány Gádoroson.

Bár a megyében több helyen is leszakadt az ég, Gádoros megúsza eső nélkül, így gond nélkül zajlott le az esemény.

Simondán Vilmos elmondta, hogy a kamionhúzó liga nem az egyetlen idei szervezésű eseményük, terveik szerint ugyanis augusztusban rendeznének egy erőseMBER versenyt is, ami egy korábbi rendezvényükhöz hasonlóan ezúttal is jótékonyági lenne, azonban erről többet még nem akart mondani, mert még sok minden képlékeny.

A versenyen a hölgyek sem vallottak szégyent.

A verseny végeredménye

HSMA Erős Emberek Kamionhúzó Liga, 1. forduló. Végeredmény. Open: 1. Véro Alex, 2. Várnai Richárd, 3. Lindeisz Gábor, 4. Krucsai Róbert, 5. Gunyecz Dávid, 6. Pipu Dávid István. Girlpower: 1. Varga Fanni Rebeka, 2. Balogh Nikoletta és Szócs Petra, 4. Csordás Cintia, 5. Motyovszki Lenke. Masters: 1. Tolnai Lajos, 2. Kis Attila, 3. Pipu István Dávid, 4. Németh Gábor, 5. Vas Gábor, 6. Deli Tamás. Könnyűsúly: 1. Gunyecz Dávid, 2. Deli Tamás, 3. Németh Gábor, 4. Szabó Dávid, 5. Hevesi Ferenc, 6. Kajla Gábor.

PÁLYÁZATI HÍREK

Nyertes folyamatban lévő pályázatok:

- Gádos Polgármesteri Hivatal épületének energetikai felújítása című, TOP-3.2.1-15-BS1-2016-00030 azonosító számú projekt. Elnyert támogatás: **95.104.568- Ft**

- „Óvodaépület felújítása” című, MFP-OEF/2020 kódszámú pályázat. **21.402.156, - Ft** támogatásra jogosult Gádos Nagyközség Önkormányzata. A pályázatból a Béke utcai óvoda épületére magas tető építése fog megvalósulni.

- „Kistelepülések járda építésének, felújításának anyagtámogatása” című, MFP-BJA/2019. kódszámú pályázat. Elnyert támogatás: **4.999.998, - Ft**, Gádos Nagyközség Önkormányzata, a Kossuth utca, a Bem utca, a Bajcsy-Zsilinszky utca és a Nagy utca szakaszos járda felújítási tervére.

PÁLYÁZATI HÍREK (FOLYTATÁS)

- „Temető fejlesztése” című, MFP-FFT/2019. kódszámú pályázat. **5.000.000, - Ft**-ra pályázott Gádoros Nagyközség Önkormányzata, urnafal építésére, és a temető meglévő járdáinak, térburkolatának felújítási munkálataira.

Nyertes, megvalósítás előtt álló 2021. évi pályázatok:

- „Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése” című, MFP-OJKJF/2021 kódszámú pályázat. **4.913.300, - Ft** támogatásra jogosult Gádoros Nagyközség Önkormányzata.
Az elnyert támogatásból megvalósulhat Gádoros, Gesztenyés játszótér kerítés építése.
- „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése” című, MFP-ÖTIF/2021 kódszámú pályázat. **4.997.120, - Ft** támogatásra jogosult Gádoros Nagyközség Önkormányzata.
Az elnyert támogatásból folytatódhat a Gádorosi temető járdafelújítása és temetővilágítás fejlesztése.
- „Út, híd, kerékpárforgalmi létesítmény építése/felújítása - 2021” című, MFP-UHK/2021 kódszámú pályázat. **39.320.598, - Ft** támogatásra jogosult Gádoros Nagyközség Önkormányzata.
Az elnyert támogatásból megvalósulhat Gádoros, Nagy utca 660 méteres szakaszának felújítása történik meg. (Dobó István u. – Kossuth utca közötti szakasz).
- „Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása 2021.” című pályázat. **19.563.175, - Ft** támogatásra jogosult Gádoros Nagyközség Önkormányzata.
Az elnyert támogatásból megvalósulhat Gádoroson a Bem utca (Nagy utca és a dr. Hidasi László utca útkereszteződés közötti) útburkolatának felújítása.
- „Közösségszervezéshez kapcsolódó eszközbeszerzés és közösségszervező bértámogatása 2021.” című MFP-KEB/2021 kódszámú pályázat. **4.066.071, - Ft** támogatásra jogosult Gádoros Nagyközség Önkormányzata. 12 hónapos napi 8 órás időtartamra bér és járulék támogatás közösségszervező foglalkoztatására és a Tót-Asszony féle Községi házba 2100 literes hűtőszekrény beszerzése.
- „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése” című, MFP-ÖTIK/2021 kódszámú pályázat. „Gádoros Polgármesteri Hivatal épületének belső felújítása” **43.362.162,-Ft** támogatást kapott Gádoros Nagyközség Önkormányzata.

ISMERJÜK MEG: DR. NELLER VIVIEN FOGORVOS

- Kedves Doktornő!
 - Kérem, beszéljen egy kicsit magáról, terveiről!

 - Csorváson élek a két óvodás lányommal, és a férjemmel. A Gádorosi fogászati körzetre az elődöm, Hajdu doktornő hívta fel a figyelmem. Először azért jelentkeztem, mert tetszett, hogy sokkal közelebb volt a fő munkahelyemnél, Hódmezővásárhelynél. Ezért aztán a másodállásomat, egy békéscsabai magánrendelőt cseréltem le a Gádorosi körzetre.
Szerencsére, egyelőre úgy tűnik, jól választottam. A Covid-helyzet kissé beárnyékolta a kezdésem, de igyekszem mindig a lehető leggördülékenyebben megoldani a problémákat, még ha ez két kisgyerekekkel nehéz is.
Sok-sok ügyintézés áll a hátam mögött, ami nagyban megnehezítette a fejlesztéseket és a körzet átvételét. Azonban ez idegeskedésekkel teli időszak végre lezárult, és szerencsére minden eredményesnek bizonyult.
Az asszisztensem, Sódarné Csernus Magdolna sikeres vizsgája után, dentálhigiénikus szakemberként áll a Gádorosiak rendelkezésére. Péntek délelőttönként prevenció tanácsadással, és a szakképesítése által végezhető beavatkozásokkal várja a pácienseket. Hosszú távon tervezek a körzettel. Sikeres volt a letelepedési pályázatomban, így 6 évre szerződtem a körzet ellátására. Továbbá a férjem sikeres pályázatának köszönhetően hamarosan panoráma röntgen és egy új, modern fogászati kezelőegység kerül beszerzésre.
Nagyon szeretem a szakmám, és folyamatosan fejlesztem a tudásom. Különösen érdekelnek az esztétikai beavatkozások, így többek között fogfehérítést és ajakfeltöltést is végzek. A későbbiekben pedig fogszabályzó szakorvosnak szeretnék tanulni.
Egy fontosabb dolog van csak a szakmánál - a családom. Így hálás vagyok az önkormányzatnak, hogy rendelkezésemre bocsátotta a körzethez tartozó szolgálati lakást, és hogy (mint a Covid kapcsán sokan megtapasztalhatták a bőrükön, hogy milyen, ha nincs oviban vagy iskolában a gyerek, miközben dolgozni kellene) ezáltal is lehetővé teszik, hogy minél többet lehessenek a gyermekeimmel.
- Köszönöm a beszélgetést.

Gádoros Nagyközség Önkormányzat
Házi Gyermekorvos
Rendelési idő
2021.07.16-08.31-ig

Helyettesítő orvosok:

Dr. Tóth Miklós Jánosné

Dr. Bod Margit Zsuzsanna

Kedd: 8.00-12.00-ig

Csütörtök: 12.30-16.00-ig

A mindennapos betegellátás az egészségügyi szakasszisztens koordinálásával történik.

Telefonos elérhetőség 16 óráig:

06 30 456 51 21 számon.

Telefonos időpont egyeztetés, gyógyszerfelírás: 06/68 490-030 számon kérhető!

A tanácsadás továbbra is telefonos

egyeztetést követően a védőnői szolgálattal egyeztetve történik.

TÁJÉKOZTATÓ

A Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatala
tájékoztatja a Tisztelt Lakosságot, hogy a

KORMÁNYABLAK ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

ügyfélfogadása megkezdődik

2021. június 23. napjától.

Ügyfélfogadás minden szerdán

a Gádorosi Nagyközségi Könyvtár épületében

(Gádoros, Iskola u. 19.)

8:00 – 16:00 óráig

MEGEMLEKEZÉS

FÁJÓ SZÍVVEL EMLÉKEZIK
SZABÓ ISTVÁN AGRÁRMÉRNÖKRE
HALÁLÁNAK 20. ÉVFORDULÓJÁN

BÁNATOS FELESÉGED,
KÉT FIAD, MENYED, UNOKÁD,
ÉDESANYÁD, TESTVÉRED.

*SZÍVÉBEN NEM VOLT MÁS
CSAK JÓSÁG ÉS SZERETET,
SZORGALOM ÉS MUNKA
VOLT AZ ÉLETED.
MIÓTA ELMENTÉL
A SZÍVÜNK CSUPA BÁNAT,
TE VOLTÁL A LELKE AZ
EGÉSZ CSALÁDNAK.*

HARANG AJÁNDÉKBA!

Új, Szt. Erzsébetről elnevezett, harangot kapott ajándékként a Gádorosi Kisboldogasszony Római Katolikus Templom.

"Hívőt hív, bűnöst fedd, siratja a holtat!"- tartja a közmondás a templomi harangról. Im már újra három harang is ezt hirdeti, a viharos időjárást is csillapítani képes, a Szűz Mária születéséről elnevezett Gádorosi Kisboldogasszony templom tornyában, hiszen ott laknak "ők".

Ha vissza megyünk a településünk történetében az un. Historia Domusból/Ház Történet/ megtudhatjuk, hogy a középkorban/muzulmánok által/ elpusztított templomunk helyett először egy kis templom épült a jelenlegi helyén, 1842-ben:

"A báró úr egy 30 fontnyi/0,4536 kilónak megfelelő tömeg és súlymérték, az angolszász országokban ma is használatos mértékegység/ csengettyűt is adományozott, amely ugyan meg volt repedve, és botránnyosan szólott, de azért feltették a toronyba...

A Rudnyánszky család által fentebb megemlített harangocska helyett 1845-n, az akkori lelkészek sokszori kérése után, végre egy kisebb és egy nagyobb, 119 fontos harang az egyházmegyei főpénztár által kiutaltatott és megcsináltatott."

Miután a kezdeteket felidéztek időben nagyot lépve a jelen állapotokról írunk:

Fruzsa János Zsolt budapesti lakos/édesapja Gádoros szülöttje volt, édesanyja budapesti származású/ hat-hét évvel ezelőtt apjától értesült, hogy az eredeti három harang helyett csak kettő van már a toronyban/. Ő idővel úgy döntött ,hogy szülei emlékére csináltat egy újat a hiányzó helyébe. Az elgondolást tett követte és megbeszélve az érintettekkel, harangöntővel is; mindent igen gondosan megszervezett és finanszírozott és így következett el a jeles nap, 2021. július 4-e, amikor a vasárnapi fél 10-s szentmisében excellenciás Dr. Kiss-Rigó László püspök úr és a helyi plébános atya, továbbá a polgármester úr, még továbbá számos vendég és hívő jelenlétében a szentmise kezdetekor az új harangot a főbejárat előtt megszentelte és a szentmise végén, a szintén a donátor/adományozó/ elképzelése és finanszírozásával a gránit alapú emléktáblát a templom belső terében a kórus alatt megáldotta.

A harangra a plébános atya széles nemzeti színű szalagot kötött, Mari Tamásné Marika pedig egy dekoratív harangra való virágkoszorút készíttetett, szintén nemzeti színű szalaggal, két rózsafűzért is ráhelyeztek a harang nyaki részére.

A három harangon a következő feliratok és szimbólumok szerepelnek:

Nagyharang / Jézus Szíve harang/ - Készült a Világháborúban elvitt harang helyébe.

A Gádorosi római katolikus hívek adományából.

A megváltás 1933. évében

Öntötte Szlezák László harangöntő, Magyarország aranykoszorús mestere Budapesten

A harang hátoldalán- Jézus szentséges Szíve, jöjjön el a te Országod

Súlya-cirka 700 kg

Középső Harang/ új harang , Szt. Erzsébet névvel/-A magyar címer alatt; Isten dicsőségére szülei emlékére öntötte Fruzsza János Zsolt 2020 évben

Öntötte Gombos Miklós és fia Ferenc Órbottyánban

Súlya-160 kg

Kis harang/Magyarok Nagyasszonya harang - Madonnaként ábrázolva a Nagyasszonyt/

Felirat-Gádoros község, 1922

Szlezák László harangöntő Budapesten

Hátoldalán a magyarok nagyasszonya ábrázolás

Súlya-cirka 80kg

HARANG AJÁNDÉKBA! (FOLYTATÁS)

Érdekességként mondjuk- A kis harang/lélek harang/, ha egyet csendít az gyermek halálát adja hírül, hogy imádkozzunk érte; ha kettőt csendít az nő testvérünk halálát adja ilyen értelemben hírül; ha hármat csendít férfi haláláról van szó. Lélekváltásnak is mondjuk a harangszót, hiszen a lélekarhang szavára sok ima szállhat az égbe a megboldogultért. Harangozni püspöki rendelkezés értelmében csak egyházi szertartás esetében lehetséges.

Az emléktábla felirata-

A Gádorosi Kisboldogasszony Római Katolikus Plébánia Templom Szt. Erzsébet nevét viselő 160 kg súlyú harangját Gombos Miklós harangöntő mester örbottyáni műhelyében öntötte Isten dicsőségére, szülei Fruzsza János és Rutmayer Erzsébet emlékére Fruzsza János Zsolt az Úr 2020. évében Dr. Kiss-Rigó László megyés püspöksége és vitéz Perlaki György plébánossága idején.

Gádoros

2021.07.04.

Tóth József kőfaragó mester Pápa

A Máltai Szeretetszolgálat Gádorosi Csoportja az ünnepség végén kalácsot osztott és ásványvizet a jelenlévőknek. A z előbbit Varga Zsolt vállalkozó felajánlása volt, az utóbbi a plébániáé.

Igen hálás köszönetemet fejezem ki mindenkinek aki bármit is tett az évszázados eseménynek is mondható jelentős és szép eseményért, szabadjon itt az adományozó Fruzsza János Zsolt mellett a Gádorosi Önkormányzaton kívül a Progádornak is hálás köszönetet mondani.

Mély tisztelettel és imával

Perlaki György
plébános

HARANG AJÁNDÉKBA! (FOLYTATÁS)

Agadorosi Kisboldogasszony Római
 Katolikus Plébaniatemplom Szent
 Erzsébet nevet viselő, 160 kg súlyú,
 harangját Gombos Miklós harangöntő
 mester orbottyáni műhelyében
 öntette. Isten dicsőségére, szülei,
 Fruzsza János és Rutmayer Erzsébet emlékére
 Fruzsza János Zsolt az Úr
 2020. évben, Dr. Kiss-Rigó László
 megyespüspöksége és vitéz Perlaki
 György plébanossága idején.
 Gadoros,
 2021.07.04.
 Toth József kőfaragó mester Pápa

KUPAK GYŰJTÉS!

Most már mi is gyűjthetjük a kupakokat!

A Coop ABC mellé lett kihelyezve a Gádorosi Nagyközségi Önkormányzat által finanszírozott és Gábor Péter kivitelezésében elkészített kupakgyűjtő SZÍV.

Köszönjük, ha elhozza és beledobja a kupakokat, sok rászorulón segít vele.

FIGYELEM KEDVES SZÜLŐK!

Kedves Gádorosi Szülők!

Gádoros Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testülete határozatának értelmében, aki lakcím nyilvántartás alapján Gádorosi lakcímmel illetve tartózkodási hellyel rendelkezik és életvitel szerint itt él, 2,5 év - 16 éves korig minden iskolás- és óvodás korú gyermek részesül 7.000.-/fő iskola-és óvodakezdési támogatásban.

Érdeklődni a Polgármesteri Hivatalban.

Önkormányzat

KÖNYVTÁRI HÍRLEVÉL

75 évvel ezelőtt, 1946. augusztus 1-jén vezették be a forintot Magyarországon

Igen ám, de a *forint*, mint hivatalos fizetőeszköz már korábban is létezett a magyar történelemben – jöllehet más formában. Maga az elnevezés (aranyforint) Firenze városához kötődik, ahol már 1252 óta vertek aranypénzt. Ennek a pénznek a latin neve *florentinus* (vagyis „firenzei”) volt, s ebből származott a magyar forint (régi alakja: *florint*) neve is. A mai forintot mindenki használja, de vajon tudjuk-e, hogy honnan ered? Az alábbiakban egy kis magyar pénztörténelmi áttekintés következik fizetőeszközünk 75. születésnapja alkalmából.

A pénzzel és pénztörténettel a történelmi segédtudományok közül a *numizmatika* foglalkozik. A magyar pénzverés kezdete viszont I. István királyunk uralkodásához kötődik, aki bajor mintára vezetett pénzeket (408 grammos fontból 510 féldénár került ki). I. András pénzein már megjelentek az ellenőrzőjelek (szigtlák) is. I. László király a *dénár* veretésében pénzlábváltozást rendelt el (az új pénzláb szerint 1 font = 470 dénár), melynek következtében javult a pénz minősége. A 12. században jelentősen csökkent a pénzek átmérője: olyannyira, hogy II. Géza pénzei például a világ legkisebb érméi közé tartoztak. III. Béla ún. *brakteátákat* (egyalapú vereteket) készíttetett. Az ő pénzein találjuk meg először a kettős keresztet a címerben. (Ebből az időből származnak a bizánci típusú és kufikus írásra emlékeztető *rézpénzek*, az Árpád-ház egyetlen rézpénzfajtája. A pénzláb addigi alapját adó fontot a *magyar márka* váltotta fel. A 13-14. században *friesachi dénárok* áramlottak be az országba, s ezeket a dénárokat a magyar veretek is bizonyos fokig leutánozták. (II. Endre a saját pénzeit is *frieschaiaknak* nevezte.) IV. Béla és utódai uralkodása alatt a pénzekben már megjelent a lilium, mint díszítőelem. Az országot azonban elárasztotta a bécsi fillérek tömege. Nem véletlen, hogy IV. László nem veretett obulusokat (pénzérméket), az ő korában a magyar márka helyére a *budai márka* lépett. A III. Endre érméin látható oroszlán képe a Szent Márk-székesegyház oroszlánját jelképezte. Bár a kor pénzeinek változatosságát a kötelező évi pénzcseré (s az ezzel járó új veretek kibocsátása) adta, az Árpád-házi pénzverés csak a dénárokat és az ezek felét jelentő obulusokat jelentette.

Az első nagy pénzreform Károly Róbert uralkodásához köthető. Az Anjou-házból származó király 1323. január 1-én elrendelte a királyi *báni dénárok* verését. Ő volt az első európai uralkodó, aki országában bevezette az aranyvalutát. Ehhez a 1325-től a firenzei mintára veretett *magyar aranyforintot* használta fel. 1329-ben cseh mintára *ezüstgarasokat* is veretett, hiszen a gyakorlatban kettős valuta volt érvényben. (1338-tól visszatértek az aranyvalutára és állandó értékű királyi pénz (moneta regis) vertek harmadrészig égetett ezüsből.) A magyar aranyforint népszerűségét jelzi, hogy a firenzei mintájú aranyforintokat a magyar király példáját követve Európa majdnem összes uralkodója bevezette. Mivel keresett pénznek számított, hamisították is. Éppen ezért I. Lajos király 1358-ban lecserélte az érmén szereplő képet, s a továbbiakban a pénzre Szent László képe került. (Később magyar aranyakra már a király arcképét verték.) Nagy Lajos királyunk 1343-ban ugyan új pénzt veretett, de később visszatért az állandó forgalmi pénz használatához. Zsigmond pénzein jelent meg a négyelt címer, s ő vezette be a kvarting vagy vierling (fitying) nevű kispénzt, amiből 4000 db tett ki 1 budai márkányi 2 latos ezüstöt. Az aranyforint pénzlába változatlan maradt, de az ezüstnél előfordultak ingadozások. A pénzek köriratának betűtípusa azonban változott, mivel elhagyták a korábbi írásformát és reneszánsz formára tértek át. II. László uralkodása idején jelentek meg az az első tallér formájú ezüstpénzek, a *guldinerek*, de a pénznem nem volt népszerű, ezért 1525 nyarán újra a régi pénzláb szerint kezdtek dénárokat verni.

Magyarország pénztörténete a Habsburgok korával folytatódik. A pénzverést 1548 után az alsó-ausztriai kamara ellenőrizte. Az aranyforintokat a régi finomságban készítették, de 1553-ban megindult a *tallér* veretése is. Készült fél és negyed tallér is, továbbá 8 és 4 dénáros garas és obulus. Az osztrák tartományi pénzeketől való különbséget a magyar vereteken a magyar címer, a *Patrona Hungariae* és a verdejegyek biztosították. (A pénzek többségét a körmöcbányai verdében készítették, de voltak pénzverdék Nagybányán, Pozsonyban és Kassán is.) Dénárokat Mária Terézia veretett

KÖNYVTÁRI HÍRLEVÉL (FOLYTATÁS)

utoljára (1760-ban ezüstdénárt és 1766-ban rézdénárt). A Rákóczi-szabadságharc idején 1702 és 1711 között a kuruc felkelés számára vertek pénzt Erdélyben és az elfoglalt bányavárosokban. A budai márka használata 1727-ben megszűnt, helyére a bécsi márka került. A 30 krajcárosok (vagyis negyed tallérosok) verése 1739-ben indult meg.

A 18. században a Habsburg Birodalomban nagyszabású gazdasági, kereskedelem-élénkítő reformok kerültek bevezetésre, melyek keretében a pénzrendszert is egységesítették. A Mária Terézia által 1750-ben bevezetett új pénznem neve Gulden volt (latinul: Florin, magyarul: forint). 1753. szeptember 21-én Ausztria és Bajorország pénzverési egyezményt kötött, ami 1754-ben lépett életbe és kisebb megszakításokkal 1857-ig volt érvényben. Mária Terézia számos más német állammal is megkötötte az úgynevezett *konvenciók pénzláb-egyezményét*, amelynek alapján az új ausztriai pénzlábhöz igazították saját rendszerüket (dél-német forint). A pénznem elnevezése ettől kezdve Gulden Conventions-Münze, azaz konvenciók forint volt. (Egészen 1857-ig, az új decimális rendszer bevezetéséig.) Egy *konvenciók forint* fél tallérral („konvenciók tallér”) és 60 krajcárral („konvenciók krajcár”) volt egyenértékű. (A konvenciók forintot más néven féltallérnak és forintos tallérnak is nevezték.) Az ezüstalapú forint (németül Gulden általában és a bankjegyeken, de Fl., azaz Florin az érméken) egy történelmi ezüstalapú pénzegység, ami 1750-től 1892-ig, az aranyalapú valuta bevezetéséig volt a Habsburg Birodalom, majd az Osztrák-Magyar Monarchia elsődleges törvényes fizetőeszköze. Mária Terézia 1762-ben kibocsájtotta a Habsburg Birodalom első bankjegyét 5, 10, 25, 50 és 100 forintos címletekben. A bankjegyeket 1 és 2 forint címletű ezüstpénz verésével egészítették ki. 1771-ben megjelentek az 500 és 1000 forintos bankócédulák is. A következő bankjegyek 1784-ben kerültek forgalomba II. József rendelete alapján. Ezeket a bankjegyeket már ezüstpénzre is fel lehetett váltani, s Magyarországon is kötelezővé tették a forintos bankjegyek elfogadását. I. Ferenc 1796-ban újabb forintos bankjegyeket helyezett forgalomba. A bankócédulák elfogadása ettől kezdve mindenki számára kötelezővé vált. 1 és 2 forintos bankócédulákat is kiadtak, 1 ezüstforint 2 bankócédula forintot ért.

1848 nyarán Kossuth Lajos azzal próbálta stabilizálni az ország pénzügyi helyzetét, hogy az udvar tiltakozása ellenére önálló magyar bankjegyet bocsátott ki forint néven. A szabadságharc kitörése után az ország magyar ellenőrzés alatti területein ez a papírpénz volt forgalomban. A magyar forint a nép körében a *Kossuth-bankó* elnevezést kapta. 1848. augusztus 6. és 1849. március 24. között 1, 2, 5, 10 és 100 forintos címletű bankjegyek kerültek forgalomba. 1857-ben a Habsburg Birodalomban bevezették a 45 forintos osztrák értéknek nevezett új ezüstalapú valutát, az *osztrák értékű forintot* (Gulden österreichischer Währung). Ezt a bécsi pénzverési egyezmény keretében a német államokkal közös pénzlábra helyezték. A decimális rendszerre való átállással 1 forint értéke 100 krajcár lett a korábbi 60 krajcár helyett. Az 1 és 2 forintos ezüstermék és a 4 és 8 forintos aranyérmék mellett 10 és 100 forintos értékjelzésű bankjegyek kerültek forgalomba. Ezt a vesztés porosz háborúk után, 1866-ban az 1, 5, 50 forintos bankjegyek követték. A kiegyezés után került forgalomba az Osztrák-Magyar Monarchia pénznemeként az *osztrák-magyar forintot*, ami 1892-ig, az immár aranyvaluta-alapú korona bevezetéséig volt forgalomban. 1867-ben szerződés született arról, elfogadják egymás pénzeit és a Monarchia lépéseket tesz a tiszta aranyvaluta bevezetésére. Ennek érdekében megkezdődött a hátoldalon – a térség történetében szokatlan módon – mindkét címletet feltüntető pénzek verése, melyek az Osztrák-Magyar Monarchiában forogtak a *korona* bevezetéséig. Az I. világháborúban acél 2, 10 és 20 filléresek készültek Körmöcbányán. 1919. május hónap közepétől kezdve például naponta 250-300 000 acél 20 filléres készült. (Ezek az ún. „vaspénzek”). Aranypénzek verését is tervezték, de ebből végül nem lett semmi. A Tanácsköztársaság bukása után továbbra is vertek Csepelen vas 10 és 20 filléreseket. A filléreseket 1919 és 1920 évszámmal, a 20 filléreseket 1920, 1921 és 1922 évszámmal készítették. A korona- fillér inflációjának a pengő-fillér rendszer bevezetése vetett véget. 1926-tól kezdve 1, 2, 10, 20 és 50 fillér névértékű váltópénzt, valamint 1 pengős érméket vertek. (A 2 és 5 pengős érmék verése 1929-től indult meg.)

1945 után bekövetkezett infláció hazánkban az eddigi legnagyobb méretű pénzromlás volt. Pengő, milipengő, B-pengő és adópengő, s az infláció tetőpontján egy bőrröndnyi papírpénzért is alig lehetett egy

KÖNYVTÁRI HÍRLEVÉL (FOLYTATÁS)

kevés élelmiszert vásárolni. Az 1945-1946 évi hiperinfláció következtében **1946. augusztus 1-jén bevezették a pengő helyett a forintot**. Ez a forint már nem aranyalapú pénz volt. Váltópénze a fillér lett. 1949-ben a kommunista párt a politika és gazdaság minden területén átvette a hatalmat. Az ország hivatalos nevét Magyar Népköztársaságra változtatták, ez a név került az időszakban vert pénzekre is. (A Kossuth-címer helyébe a Rákosi-címer került). Az addig rézötvözetből vert két-, tíz- és húszfilléresek 1950-től alumíniumból készültek. Az 1956-os forradalom után az országnak ismét megváltozott a címere, így az 1957-1989 között vert érméken a Kádár-címer szerepel. Tekintsünk át néhány jellegzetes pénzérmét ezekből az időkből! A lyukas kétfilléres: a legkisebb címletű érme, amit 1950. március 27-én bocsátottak ki és 100% alumíniumból készült. Az 5 filléres: 1953. március 31-én bocsátották ki, szintén 100% alumíniumból készült. A kis tízfilléres: 1950. december 15.-én bocsátották ki, 100% alumíniumból készült. A 20 filléres: 1953. március 31.-én bocsátották ki, 100% alumíniumból készült. Az 50 filléres: az akkori gyerekeknek ez komoly pénznek számított, hisz a fagyisnál a kisebbik kanállal egy gombóc fagyit kaphatott érte. 1967. május 12.-én bocsátották ki, 96% alumíniumból és 4% magnéziumból készült. A forintos: 1957. október 10.-én bocsátották ki, 100% alumíniumból készült. A legendás "bélás"(2 forintos): már kinézetében azt sugallta, hogy komoly pénz. Ezért egy átlagos ABC-ben már válogatni lehetett a csokik és cukrok között. 1970. július 1-én bocsátották ki, 72% rézből és 28% cinkből (vagyis sárgaréz) volt. Az ötös: 1971. augusztus 2-án bocsátották ki, 100% nikkelből volt. (A későbbi változatban ezt meglehetősen drágának találták és az 75-25%-os réz-nikkelre változtatták az ötvözetet.) A tízes: Az 1971. június 1-es kibocsátású változata még neki is 100% nikkelből volt, amit 1983. április 18.-án 92-6-2% réz-alumínium-nikkelre változtattak. (Kisebb is lett, s a színe a sok réztől sárgásra változott.) A húszas: 1983. április 18-ban bocsátották ki, s 75-25% arányban tartalmaz rezes és nikkelt. Ezen érmék közül jó pár darab a Pongó-hagytékban is megtalálható.

Az 1989-es rendszerváltást követően – immár újra Magyar Köztársaság felirattal – csak filléreket vertek, mivel azokon nem szerepelt címer. 1992-re már elkészült az új forint érmesor is három címlettel: ötven-, száz- és kétszáz forintossal. 1993 tavaszán az egy-, két- és húszforintosok is használatba kerültek, majd nyáron a többi érme is. (Az egyforintost kritika érte szokatlanul kis mérete miatt.) 1992-ben a két- és ötfillérest kivonták a forgalomból, majd 1996-ban a tíz- és húszfilléresek forgalmát is megszüntették, ötvenfillérest pedig 1999-ben vertek utoljára. 1996-ban új százforintos érmét hoztak forgalomba, mely az első két részből készült (bicolor) forgalmi érme volt hazánkban. 1998-ban az 1992-es százforintos érmét, a százforintos bankjegyet és az ezüst kétszázast is kivonták a forgalomból, az utóbbi címletet bankjegy váltotta.

Magyarország Európai Unió csatlakozása után a forint továbbra is megmaradt hivatalos fizetőeszköznek. 2008. március 1-jén kivonták a pénzforgalomból az egy- és kétforintos érméket. Innentől kezdve a nem 0-ra vagy 5-re végződő árakat már kerekíteni kell. (A számításokat azonban csak a gyakorlatban alkalmazzák, a számlákon mindig a pontos összeget kell szerepeltetni.) 2009. június 15-én bocsátották ki az új 200 forintos érmét, ami 5 hónappal később váltotta fel végleg a papír kétszázast. Az új 200 forintos érme az 1996-os forgalomba hozott 100-ashoz hasonlóan bicolor lett. A 2012-ben életbe lépő új alkotmány értelmében hazánk hivatalos neve az addigi Magyar Köztársaságról Magyarországra változott, ami szükségessé tette az érmék előlapján olvasható körirat módosítását is. Az új érmék kibocsátásának hivatalos dátuma 2012. január 1., de a pénzeket csak 2012. február 18-ától kezdték el verni. Február második felében először a húszforintosok jelentek meg a pénzforgalomban, ekkor kezdődött az új feliratos érmék tömeggyártása. 2012-ben csak a kis címletek, az öt-, tíz- és húszforintosok kerültek forgalomba, a többi érme csak forgalmi sorok darabjaként. Az új köriratos érmék előlapján a képek változatlanok maradtak (nagy kócsag, címer, nőszirm, kerecsensólyom, Lánchíd), csak a körirat változott.

Források: *A forint története*. 2012. 09. 13. = <https://doksi.net/hu/news.php?order=ShowArticle&id=783>; *A magyar forint pénzérméi*. Wikipédia. = https://hu.wikipedia.org/wiki/A_magyar_forint_penzermei; *A Magyar Nemzeti Bank hivatalos oldala*. = <https://www.mnb.hu/web/fooldal>; *Forintportal.hu*; Káplár László: *Ismertük meg a numizmatikát!* (Pénzek – érmék – gyűjtők). Gondolat. Bp. 1984; *Ma van a forint születésnapja*. = HVG, 2008. 08. 01. (= https://hvg.hu/gazdasag/20080731_forint_szuletesnap_augusztus_1_1946); *Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont honlapja*. = <https://penzmuzeum.hu/penzmuzeum>; *Minden, ami numizmatika*. = <https://web.archive.org/web/20190819054149/http://numizmatika.hu>

DAREH BÁZIS

HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI NONPROFIT ZRT.

Ünnepi hulladékszállítási rend Gádoroson

A DAREH BÁZIS Hulladékgazdálkodási Nonprofit Zrt. tisztelettel tájékoztatja Önöket, hogy **Gádoroson a kommunális (vegyes) hulladékgyűjtés** az augusztus 20-i ünneptől függetlenül, **a naptárnak megfelelően, 2021. augusztus 20. péntek.**

Kérjük, hogy a kukákat, minden esetben **reggel 6 óráig** szíveskedjen megfelelő állapotban az ingatlan elé vagy a gyűjtőpontra kihelyezni!

A közszolgáltatással kapcsolatos részletes információkról, ügyintézésről a www.dareh.hu oldalon tájékozódhat.

Együttműködésüket ezúton is köszönjük!

DAREH BÁZIS Hulladékgazdálkodási Nonprofit Zrt.

Kistermelői gazdaságunkból paradicsom vásárolható!

Htigyed Zoltán Gádoros, Arany János utca 7.

Központi orvosi ügyelet**Helyben lévő háziorvosok
munkaideje:****Házi orvos:****Dr. Kishonti András**

Gádosros, Nagy u. 52.

Tel.: 68/490-080

Rendelési idő:

Hétfő: 6.30-10.45 13.00-14.45

Kedd: 6.30-10.45 13.00-14.45

Szerda: 6.30-10.45 13.00-14.45

Csütörtök: 7.30-10.30 –

Péntek: 6.30-10.45 –

Házi gyermekorvos:

Tel.: 68/490-030

Tisztelt Lakosság! Kedves Szülők!

Gádosros Nagyközség Önkormányzata tájékoztatásul közli, hogy Dr. Nagy Irén házi gyermekorvos kérelmére tekintettel 2021. június 30. napjával a feladat ellátási szerződés megszüntetésre került.

2021. július 01. napjától Gádosros Nagyközség közigazgatási területén a helyettesítéssel megoldott rendelés a nyári szabadságolás ideje alatt alábbiak szerint alakul:

2021. július 01. napjától 2021.**július 16. napjáig** (mindennap) Dr.

Nagy Irén helyettesítő orvos,

2021. július 19. napjától 2021.**augusztus 31. napjáig** (heti két

alkalommal) Dr. Bod Margit

Zsuzsanna és Dr. Tóth Miklós

Jánosné helyettesítő orvosok látják el.

A mindennapos betegellátás az

egészségügyi szakasszisztens

koordinálásával történik.

Telefonos időpont egyeztetés a**továbbiakban is a 06-68-490-030****számon történik.**

A tanácsadás továbbra is telefonos

egyeztetést követően a védőnői

szolgálattal egyeztetve történik.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a nyári

időszak alatti szabadságolások miatt,

változás esetén a gyermekorvosi

rendelés az épületen kihelyezett

tájékoztatás szerint történik.

Köszönjük szíves megértésüket!

Gyógyszertár**Szent Balázs Patika**

Gádosros, Kossuth u. 28.

Tel.: 68/490-018.

Nyitvatartási idő:

Hétfőtől-péntekig 8.00-16.00

Fogorvos:**Dr. Neller Vivien**

Gádosros, Kossuth u. 27.

Időpont egyeztetés az alábbi telefonszámon:

06-20/976-0542, 68/490-015

Rendelési idő:

Hétfő: 13.30-18.30

Szerda: 08:00-16:00

Csütörtök: délelőtt: 8:00-12:00

(iskola fogászat)

délután: 12-16

Helyben történő vérvételi**szolgáltatás:**

2020. április 01-től Gádosros Nagyközség Önkormányzata helyben történő ingyenes vérvételi szolgáltatást biztosít Gádosros lakosai számára.

Gádosros, Kossuth utca 27. szám alatti Egészségház-Védőnői Szolgálat épületében.

Rendelési idő:

Minden keddi napon: reggel 06:00 óratól 7:30-ig.

ANYAKÖNYVI HÍREK**Házasságkötés:**

Szivák László Tamás és Bakos Erika

Kacziba Gergő és Farkas Brenda
MercédeszBokor Armand és Frák Vivien
Szilvia

Gábor Gábor és Pernyész Zsóka

Ravasz Tamás és Szalai Dóra

Születés:Hódi Anita és Kliment Attila fia
ÁkosKabódi Csilla és Mengyán Kristóf fia
Marcell Kristóf

Gombkötő Szilvia és Madarász

Róbert leánya Zoé

Pukoli Dzszenifer és Szilágyi Kristóf
fia Erik Krisztofer**Haláleset:**

Bíró Jánosné Nagy Erzsébet (1937.)

Szamosközi Sándorné Göbölös

Eszter (1935.)

Szűcs János (1935.),

Tájékoztatás**állati hulladékkal kapcsolatosan**

Az elhullott állati tetemek elszállításával kapcsolatosan hívható telefonszám a következő: CALL CENTER: Telefonszám: 06/80/820-024, email: cc@atev.hu "Bejelentéskor az alábbi kódszámot kell bemondani: **40497834**"

Közérdekű telefonszámok**Polgármester:** Dr. Szilágyi Tibor
68/490-331 vagy +36/30/6840790**Rendőrség:**+36-30/633-7212,
amennyiben ez nem elérhető hívják a 107-es számot (mobil és vezetékes telefonról is).**Polgárőrség:** 30/9989-400, vagy
30/5729-917**Orosháza Mentőállomás:**

68/411-204

Fábiánsebestyén Tűzoltóság**Mentési Központ:** 63/366-597**MÁV Orosháza:** 68/412-221**Autóbusz állomás Orosháza:**

68/412-400, 68/412-804

Orosházi Hivatásos Tűzoltó**parancsnokság Intézmény****elérhetőségei:** 06-66-549-481,

+36-20-8202-085

Parancsnok elérhetőségei:

+36-20-9705-220,

+36-20-8202-109

PIÉTA TEMETKEZÉS GÁDOSROS*Éjjel-nappal ügyelet:* 68/411-167;
+36-30/638-1213*Központ:* Piéta Temetkezés
Orosháza, Könd utca 53-55.
(a piactérenél)**Dr. Prozlík László**
szakállatorvos
30/998-9400**PIÉTA TEMETKEZÉS GÁDOSROS***Éjjel-nappal ügyelet:*

+36-68/411-167; +36-30/638-1213

Központ: Piéta Temetkezés,
Orosháza, Könd utca 53-55. (a piactérenél)**REKVIEM TEMETKEZÉS***Éjjel- nappali ügyelet:*

+36-68/411-053

+36-30/577-0599